

نگاهی به روش‌ها و اهداف یادگیری الکترونیک تندتر، بهتر و بیشتر یادآموزید

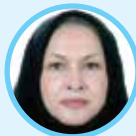
معصومه پرهیزکار صفرآبادی
عضو دبیرخانه
فصلنامه بهورز

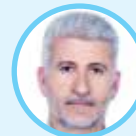
فریبا ایدنی
کارشناس مسئول آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی اهواز

صغری حجازی
کارشناس آموزش و ارتقای سلامت
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

لفته سیاحی
مدیر مربی بهداشت محیط مرکز آموزش
بهورزی دانشگاه علوم پزشکی اهواز

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه:

- یادگیری الکترونیک را تعریف کنند.
- با انواع یادگیری الکترونیکی آشنا شوند.
- ضرورت، اهمیت و هدف آموزش الکترونیکی را شرح دهند.
- مزایای آموزش الکترونیک را ذکر کنند.
- زیرساخت‌های موثر در یادگیری الکترونیک را نام ببرند.

مقدمه

در عصر حاضر آموزش به عنوان حقوق اولیه انسان‌ها عامل تغییر و پیشرفت اجتماعی شناخته شده است. بسیاری از روانشناسان معتقدند که شرایط یادگیری باید چنان سازماندهی شود که هر فراگیر بر اساس توانایی‌های خود به فعالیت و یادگیری بپردازد. آموزش الکترونیک، یک آموزش انفرادی محسوب می‌شود که در آن فراگیران قادرند با توجه به استعدادهای خود به هدف‌های آموزشی دست یابند و در حقیقت یاد می‌گیرند که چگونه یاد بگیرند. آموزش الکترونیک به نظام آموزشی اطلاق می‌شود که آموزش دهنده و آموزش گیرنده، به واسطه فاصله فیزیکی از یکدیگر جدا هستند ولی به کمک وسایل و ابزارهایی که فناوری در اختیار آنها قرار داده با یکدیگر در ارتباط هستند. اهمیت توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به اندازه‌ای است که پس از پایان نخستین دهه قرن بیست و یکم کمتر فعالیت آموزشی و پژوهشی باقی می‌ماند که بدون استفاده از اینترنت و ارتباطات رایانه‌ای انجام شود.

پیشینه آموزش الکترونیک در جهان

آموزش غیر حضوری در دهه اول سال ۱۷۰۰ میلادی آغاز شد و هنوز هم در نقاط مختلف دنیا از این شیوه آموزش برای تحصیل استفاده می‌شود. بهره‌گیری از فناوری در امر آموزش از اوایل دهه ۱۹۰۰ میلادی و آموزش مجازی از سال ۱۹۹۵ شروع شده است.

انواع یادگیری الکترونیک

یادگیری الکترونیک به روش خودآموز و فردی در شرایط آفلاین

در این روش فرد یادگیرنده با استفاده از منابع یادگیری مانند پایگاه داده یا یک رایانه در حالی که به اینترنت متصل نیست به کمک دیسکت، CD یا DVD به محتوای دروس دسترسی پیدا می‌کند.

یادگیری الکترونیک به روش خودآموز در شرایط آنلاین

در این روش فرد یادگیرنده از طریق آنلاین و با اتصال به اینترنت به منابع و محتوا دسترسی پیدا می‌کند.

یادگیری الکترونیک به روش گروهی همزمان

در این روش گروهی از یادگیرندگان همزمان با هم و در یک زمان مشخص به اینترنت متصل می‌شوند و از

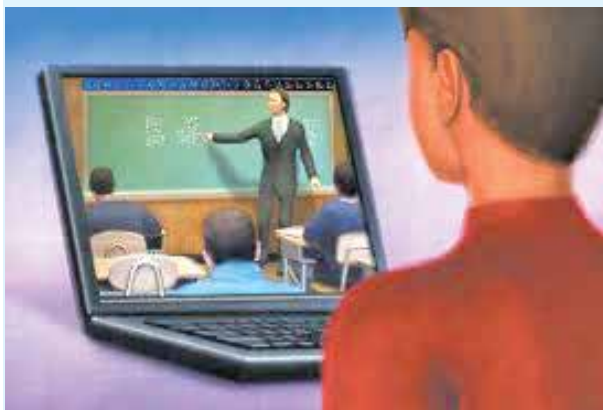
طریق کنفرانس مبتنی بر متن یا ویدیو کنفرانس یا چت صوتی یا نوشتاری و اخیراً هم از طریق شبکه‌های اجتماعی با هم ارتباط برقرار می‌کنند.

یادگیری الکترونیک به روش گروهی ناهمزمان

در این روش نیز افراد از طریق اینترنت اما نه در یک زمان مشخص بلکه در زمان‌های مختلف از طریق ارسال ایمیل و به کمک سیستم‌های مدیریتی یادگیری (LMS) با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند.

مفهوم یادگیری الکترونیک E-Learning

یادگیری الکترونیک همان بهره‌گیری از سیستم‌های آموزش الکترونیک مثل رایانه، اینترنت، نشریه‌های الکترونیک و خبرنامه‌های Multimedia، سی‌دی‌های مجازی و نظیر اینها است که هدف‌شان کاستن از میزان

در دهه اخیر، جهان را با يك بیسوادى جدید و نیاز همه گیر به بازآموزى و یادگیری مواجه ساخته است. صدور گواهینامه بین المللى کاربری رایانه یکی از اقدام های جهانی در زمینه بازآموزى است.

روش های سنتى آموزش، دیگر پاسخگوی این حجم عظیم تقاضا برای آموزش نیست. نهضت سوادآموزى الكترونیکی به جای سوادآموزى متعارف، به عنوان يك راهکار برای گذر به جامعه اطلاعاتی مطرح شده است، با این تفاوت که اجرای آن به جای بیسوادان جامعه، در میان باسوادترین اقشار باشد. طبیعى است که نظام آموزشی کشور، نخستین مکان اجرای آن خواهد بود. «گرى بکر» برنده جایزه نوبل می گوید که سرمایه

ترده ها، صرفه جویی در زمان، هزینه و همچنین یادگیری بهتر، سریع تر و آسان تر است. یادگیری به طور کلی، فعالیتى دگرگون کننده است و افراد را برای مقابله با رویدادهای محیطی آماده می سازد. یادگیری در واقع هم يك رشته فرآیند است و هم فرآورده تجربه ها است. یادگیری، تغییرى است که در اثر تدریس مطالب و مهارت های گوناگون در رفتار یادگیرندگان ایجاد می شود و ممکن است این رفتار در کوتاه مدت قابل مشاهده و یا حتى غیر قابل مشاهده باشد.

ضرورت، اهمیت و هدف آموزش الكترونیکی

نیازهای روزافزون مردم به آموزش، دسترسی نداشتن به مراکز آموزشی، کمبود امکانات اقتصادی، کمبود آموزش دهندگان مجرب و هزینه های زیادى که صرف آموزش می شود، متخصصان را بر آن داشت که با کمک فناوری های اطلاعات، روش های جدیدی برای آموزش ابداع کنند که هم اقتصادی و با کیفیت باشند و هم بتوان با استفاده از آن، به طور همزمان جمعیت زیادى از فراگیران را آموزش داد.

امروزه مفهوم سواد، دیگر «توان خواندن و نوشتن» نیست بلکه در قرن بیست و یکم، بیسوادان آنهایی نیستند که نمی توانند بخوانند یا بنویسند، بلکه کسانی هستند که نمی توانند یاد بگیرند و بازآموزى کنند. تحولات سریع فناوری اطلاعات و ارتباطات

”

روش های سنتى آموزش، دیگر پاسخگوی این حجم عظیم تقاضا برای آموزش نیست. نهضت سوادآموزى الكترونیکی به جای سوادآموزى متعارف، به عنوان يك راهکار برای گذر به جامعه اطلاعاتی مطرح شده است

“

انسانی ۷۰ درصد سرمایه مملکت است. او ثابت کرد که سرمایه‌گذاری روی مردم کشور، بسیار پرسود است. مبنای اقتصاد مملکت در دانش، مهارت‌ها و قابلیت‌های بالقوه مردم است و باید برای آن ارزش قابل شد. کشور ایران از نظر جمعیتی، جوان‌ترین کشور جهان محسوب می‌شود. تمایل جوانان به ادامه تحصیلات دانشگاهی افزایش یافته است و نظام آموزش کنونی، پاسخگوی آنان در ورود به دانشگاه نخواهد بود. این مسأله با توجه به تحولات اخیر جهانی و ورود به عصر اطلاعات که در آن، دانش بالاترین ارزش افزوده را ایجاد می‌کند، ما را با چالشی اساسی مواجه ساخته که تنها با بهره‌گیری از آموزش الکترونیکی می‌توان بر آن فایق آمد. در لزوم توسعه آموزش الکترونیکی در کشور تردیدی وجود ندارد؛ آنچه مطرح است شیوه و چگونگی دستیابی مؤثر به این آموزش است.

به طور کلی هدف آموزش الکترونیکی فراهم کردن امکان دسترسی یکسان، رایگان و جستجوپذیر در دوره‌های درسی و ایجاد فضای آموزشی یکنواخت برای اقشار مختلف در هر نقطه و بهینه‌سازی شیوه‌های رایج مطالب درسی به منظور یادگیری عمیق‌تر و جدی‌تر است. در چنین فضای آموزشی برخلاف آموزش سنتی، افراد به اندازه توانایی خود از موضوعات بهره‌مند می‌شوند.

مزایای آموزش الکترونیکی

آموزش الکترونیکی یک نظام آموزشی هنرمندانه و راه حل جامع است و برای موسساتی که خواهان حرکت در مسیر فناوری روز و تغییر روش‌ها و محیط‌های آموزشی خود هستند، امکان دستیابی به شیوه‌های نوین آموزشی را فراهم می‌کند. آموزش الکترونیکی یک سیستم آموزشی واحد را برای تعدادی از فراگیران فراهم می‌سازد که منجر به ایجاد فرصت‌های آموزشی مختلف می‌شود، به طور کلی می‌توان مزایای آموزش الکترونیکی را در چند محور به شرح زیر برشمرد:

شیوه آرایه دروس به فراگیر

* وابسته نبودن کلاس درس به زمان خاص
* جامعیت، فراگیری، پویایی، روزآمدی و رفع نیاز آموزشی در زمان دلخواه

* افزایش کیفیت آرایه دروس به دلیل آرایه به صورت چندرسانه‌ای

* افزایش میزان اثربخشی و بازدهی آموزشی به دلیل حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی

تعامل بین استاد و فراگیر

* نیازنداشتن به حضور فیزیکی استاد و دانشجو در کلاس درس

* کاهش زمان و هزینه رفت و آمد برای دانشجویان

* پشتیبانی تعداد زیادی دانشجو در یک کلاس

* امکان ثبت فعالیت‌ها و پیشرفت دانشجویان توسط استاد

* امکان تهیه مدل‌های مختلف آموزش توسط استادان

* ارتباطات آسان و فراگیر آموزشی

دسترسی به منابع اطلاعاتی

* دسترسی پیوسته به کتابخانه مجازی

* جستجوی هوشمندانه

* انعطاف‌پذیری، در دسترس بودن و سهولت دسترسی به منابع

* افزایش حق انتخاب دانشجو در تعیین دوره‌های آموزشی

* تغییر محتوای تدریس «محدود و انتخابی» به «نامحدود و متنوع» آموزشی

تغییر نگرش و دانش کاربران

* تغییر سطح سواد دانش آموختگان از سواد کلاسیک به خلاقیت و تولید دانش

* تغییر نگرش به آموزش و یادگیری از فردی به اجتماعی

* تغییر نگرش به فراگیران از «ایجاد رقابت» به «همکاری و مشارکت»

* تغییر وظیفه فراگیران از ذخیره‌سازی اطلاعات و افزایش محفوظات به مدیریت اطلاعات و تولید دانش

* افزایش سرعت در آموزش و یادگیری

* افزایش سطح علمی جامعه

* قابلیت تنظیم روند یادگیری فراگیران

* محوریت کاربران

مدیریت

* مدیریت آسان و کارآمد

* نظارت و کنترل دقیق بر نظام آموزشی و اطلاعات

* جمع‌آوری سریع بازخوردها و تجزیه و تحلیل آنها

۱. توسعه مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در تمام سطوح جامعه برای عموم مردم
۲. ترغیب و ترویج پژوهش‌های آموزشی در زمینه فناوری اطلاعات
۳. گسترش کمی و کیفی در تولید نرم‌افزارهای آموزشی
۴. تجهیز مدارس و دانشگاه‌ها به رایانه و دسترسی به شبکه جهانی
۵. توسعه مراکز آموزش مهارت‌های اطلاعات و ارتباطات
۶. تقویت زیرساخت‌های شبکه اینترنت در کشور
۷. گسترش سطح دسترسی عموم به رایانه و شبکه جهانی
۸. توسعه فرهنگ استفاده از فناوری اطلاعات در امور روزمره.

- * کاهش هزینه و زمان
- * فراهم کردن فرصت‌های آموزشی یکسان برای عموم
- * افزایش سرعت در توسعه و پیشرفت

زیرساخت‌های ضروری برای آموزش الکترونیکی

آموزش الکترونیکی مستلزم زیرساخت‌های فراوانی است که عبارت اند از:

نتیجه گیری

در عصر اطلاعات، مفهوم جدیدی به نام فناوری اطلاعات مطرح شده است که تأثیر اجتناب ناپذیری بر تمامی حوزه‌های دانش بشری داشته و نهادهای مختلف اجتماعی را دستخوش تغییرات بزرگی کرده است. نهادهای آموزشی در مواجهه با این مفهوم، بر اساس رویکردهای جدید، نظام آموزشی خود را در سطوح مختلف، تنظیم می‌کنند.

آموزش الکترونیکی نیز مفهومی جدید و محصول فناوری اطلاعات است و چندسالی است توسط برخی سازمانها و دانشگاهها در قالب طرحهای آموزشی متعدد مطرح و حتی اجرا شده است. به طور کلی فناوری اطلاعات، فرصت‌های جدیدی را برای جوامع مختلف ایجاد کرده است. جوامعی که سریع‌تر این فرصت‌ها را شناسایی کنند، می‌توانند با جهشی ساختاری، عقب‌ماندگی‌های خود را جبران کنند. فراهم کردن زیرساخت‌های ضروری، ارایه طرح‌هایی نظیر «نهضت سوادآموزی الکترونیکی» کلید گذر ما به جامعه اطلاعاتی خواهد بود. آموزش الکترونیکی می‌تواند بسیاری از معضلات جوامع از جمله نیازهای روزافزون مردم به آموزش، نبود دسترسی یکسان به مراکز آموزشی، کمبود امکانات اقتصادی، کمبود آموزگاران مجرب و هزینه‌های زیادی که صرف آموزش می‌شود را برطرف کند. مزایای زیادی برای این نوع سیستم آموزشی بر شمرده‌اند که معایب آن را پوشش می‌دهد.

منابع

- * ذوالفقاری، میترا؛ مهرداد، ندا و همکاران؛ «تأثیر آموزش الکترونیک و سخنرانی بر یادگیری درس بهداشت مادر و کودک دانشجویان پرستاری»
- * فرهادی، ربابه؛ «آموزش الکترونیکی پارادیم جدید در عصر اطلاعات» فصلنامه علمی - پژوهشی پردازش و مدیریت اطلاعات، دوره ۲۱، شماره یک، پاییز ۱۳۸۴
- * غلامحسینی، لیلا؛ «یادگیری الکترونیک و جایگاه آن در نظام آموزش دانشگاهی»
- * امامی، حسن؛ اقدسی، محمد؛ آسوشه، عباس؛ «یادگیری الکترونیکی در آموزش پزشکی»
- * دسترنجی، حکیمه؛ مراجع و تازه‌های علمی، «نظام آموزش باز و راه دور (کارایی اقتصادی، مزایا، آموزش الکترونیکی)» مجله پیک نور، سال چهارم، شماره دوم، ص ۱۲۵ تا ۱۳۱ سال ۱۳۸۵